

Житие на свети Василий Велики или „Защо свети Василий е наречен Велики?“

Свети Василий е роден около 330 г. в Кесария Кападокийска (Мала Азия) в знатно и благочестиво семейство, което се отличавало с непоколебима вяра и християнски добродетели. Той завършил с отличие кесарийското училище. Тук се запознал с бъдещия бележит църковен отец свети Григорий Богослов. Образованието му продължило в Константинопол, а по-късно и в Атина - център на културата и просвещението. Младият Василий получил богати познания по философия, литература, риторика, математика, астрономия, медицина, изучавал задълбочено и богословските науки.

През 356 г. той се завърнал в родината си и приел Свето Кръщение. Светската кариера не го привличала. Стремейски се към подвижнически живот, той предприел пътешествие в Сирия, Палестина, Месопотамия и Египет, за да се запознае по-добре с монашеския живот и да намери пример за подражание сред тамошните отшелници. След двегодишно странстване свети Василий основал монашеско общежитие в близост до Неокесария, на брега на р. Ирис. При него дошъл и свети Григорий. Двамата се отдали на изучаване на Священото Писание и съчиненията на църковните отци и писатели, както и на физически труд и молитва.

Този период е белязан от засиленото влияние на арианската ерес, която въпреки осъждането ѝ на Първия вселенски събор (365 г.), била подкрепена от светската власт и продължила да смуцава живота на Църквата. Свети Василий взел дейно участие в борбата срещу арианството.

През 364 г. той се завърнал в Кесария, приел презвитерски сан и станал близък помощник на Кесарийския епископ Евсевий. В продължение на шест години свети Василий бил за кесарийските християни незаменим пастир. След смъртта на епископ Евсевий те го избрали за свой епископ през 370 година.

"Василиада" - така всички наричали цялото селище от благотворителни заведения, като безплатни трапезарии, болници и приюти, които Василий бил създал още когато бил презвитер и помощник на своя предшественик Евсевий. Това бил същински град на милосърдието с разкошен храм в неговия център. Светителят бил противник на частната благотворителност и на неразумното състрадание, готово да помага на всеки просяк безразборно. Какво ли нямало в тази Василиада, която се проявила в първите десетилетия след премахването на гоненията и останала в историческия спомен като най-внушителната проява на църковна социална дейност след примера и постиженията на Йерусалимската църква от времето на св. първомъченик и архидякон Стефан (Деян. 4:32-37). Не липсвали странноприемници и дори лепрозории, за приютяване на прокажени, и

работилници за недъгави. Нямало нужди и грижи, които да не влизали в бдителната закрила на този велик мъж на делото.

Свети Василий само десет години възглавявал Кесаро-Кападокийската катедра, но те били напълно достатъчни да го изявят като велик поборник на Православието, като светозарен лъч на нравствената чистота и на верската ревност, като велик богословски ум, като велик строител и стълб на Божията Църква.

Светителят отделял най-голямо внимание на богословските спорове със савелиани, ариани и македонiani и ревностно защитавал Православието. Роден малко след Първия вселенски събор, свети Василий отдава целия си живот на теоретическото обосноваване на истината в православното богословие и успява богословски да подготви догматичното изповядване на вярата от Втория вселенски събор (381 г.), проведен само две години след смъртта му. Израз на своята православна вяра и богати духовни дарования светият отец дал в творенията си, като при това постигнал изумително хармонично съчетаване на теорията с практиката. Така свети Василий се проявил като вселенски учител на Църквата, стремящ се да я запази от ересите и да я укрепи и въздигне като "стълб и крепило на истината" (ср. 1Тим. 3:15).

Свети Василий вдъхновено разкрил същността на основополагащия християнски догмат за Светата Троица (в *Adversus Eunomium, De Spiritu Sancto*), като разяснил как всяко от Трите Лица на Света Троица е със Свой личен Ипостас, с лични отличителни свойства, но при обща за Трите Лица природа. Свети Василий дал ръководство за истински християнски живот в своите монашески правила, тълкувал Свещеното Писание, като особено в изясняването на Шестоднева разкрил големите си богословски, философски и естественонаучни познания, проявил се и като литургист, съставяйки литургия, известна и до днес под името "Василиева литургия".

Свети Василий починал на 1 януари 379 г. едва навършил 49 години. Паметта му се чества от Църквата на 1 януари. На 30 януари почитаме тримата светители - свети Василий Велики, свети Йоан Златоуст и свети Григорий Богослов.

по материали от www.pravoslavieto.com

